

Ангел Каралийчев

Жълтици

Едно време дядо господ, като мръкнело, слизал е Ръжево с магаренцето си и влизал в кръчмата на Желя да си купи кими солчица, кими жълта захар, кими чер пипер. Когато дядо господ влизал в кръчмата да пазарува, ръжовските дечурлига се трупали край бялото магаренце, милвали го по челото, а то ги гледало с кротки и умни очи. От дълбоките мешинени дядови господьови дисаги немирниците вадели дребни звезди и ги криели в пазвите си, или ги лепели по челата си като светулки. Дядо господ винаги пълнел дисагите си със звезди – за да ги пръска в тъмнината и да му светят, когато върви по калната земя. На излизане от кръчмата той давал по две сребърни парици на децата, поръчвал им да слушат майките си и бащите си и потеглял пак нагоре. Като птички трептели подире му звездите.

Една вечер заваляло дъжд. Дядо господ рекъл на свети Петра:

– Свети Петре, тази вечер ти ще слезеш в Ръжево да пазаруваш, защото моят ботуш е пробит. Тече, ще ми намокри крака.

– Да слеза, господи. Ами пеша ли да тръгна, или да яхна.

– Иди с магарето.

Свети Петър заключил рая, наметнал се с един чувал да не го кваси дъжд, яхнал бялото магаре и слязъл в Ръжево. Нея вечер в окадената от тютюнев дим кръчма на Желя имало голяма веселба. Един селянин си бил дошел от Влашката земя и разправял, че уловили чумата. Пъхнали я в едно гърне и я заровили вдън земя. Нямало да има вече чума, нямало да има мор по хората. Цялото Ръжево изтръпнало от радост. Жельо кръчмаринът, с големия като буре корем, извадил от мазето една бъчва скоросмъртница и три бъчви старо вино. Тригодишно трябва да е било. Дядо Златан гайдарят се наместил върху най-голямата бъчва и надул гайдата. Веселбата тъкмо пламнала, когато влязъл свети Петър, мокър като мишка. Селяните скочили, сторили му път, казали му добре дошел. Жельо го поканил под камината да си нагрее премръзналите ръце. Наточил му една чаша вино.

– Сръбни си, свети Петре, то ще те стопли.

– Не ща – отвърнал светията, – ние земно вино не пием.

– Ами както пиете? Небесно ли? Да щеш, свети Петре, нощес, като заспи дядо господ, да търкулнеш една бъчва от небето, а?

Свети Петър нищо не рекъл. Купил каквото трябвало да купи, наметнал се пак със затопления мокър чувал и тръгнал да си ходи.

Веселият дядо Златан захвърлил гайдата си и се заклатил подир светията.

– Чакай, свети Петре, нещо имам да ти кажа!

– Кажи да видиме – обърнал се свети Петър.

– Да щеш, свети Петърчо, да ни сториш едно добро, ще ти изпишем златна куна в черквата и цялото село вечерно време ще ти струва поклони.

– Какво добро?

– Тебе дядо господ за всичко те слуша. Ти си му дясната ръка. Я го помоли занаяпред, наместо дъжд, от небето да падат жълтици! А? Думай де, може ли, или не може. Както сме клети сиромаси, изведнъж да станем богати и да се разхождаме из село като боляри. Жълтицата е, свети Петре, истината на този свят. Всичкото друго е лъжа.

– Стори ни туй добро, искаме да станем боляри! – замолили се и другите селяни.

– До гуша сме борчлии на Желя. Нека паднат жълтички, че да си платим борчовете и да ни олекне на сиромашките души.

– Хубаво – рекъл свети Петър, – но трябва да знаете, че ако падне златен дъжд, истински дъжд няма да вали и вие ще горите от пек.

– Нека гориме.

Свети Петър се врекъл.

На другия ден се заоблачило и страшен гръм продънил небето. От страх хората нападали на очите си. Гори и планини сякаш се събаряли и наместо дъжд над Ръжево като градушка се изсипал златен облак. Пожълтели плочените покриви, заринала се земята, грейнали нивите, дворовете, харманите, кошарите. Дето погледнеш – все жълтици. Онемели и ослепели от радост ръжовчани да събират златни пари. Кой с кринче, кой с торба, кой с козлен брашмян чувал, а някой ги мъкнел с кош в къщи. Децата ги грабелли с шъпи, пълнели си полите и се замеряли като с камъчки. Додето се права пладня изправи, събирали ръжовчани. На пладне изведнъж слънцето раздрало облачната риза на небето, напекло силно и стопило несъбраните пари.

Подир пладне селяните седнали да си ги четат. Но тъй като никой не знаел да чете по-горе от сто – не могли да прочетат падналото от небето злато. Тогава взели да ги мерят с кринчета.

Вечерта ударили на веселба в Жельовата кръчма. Всеки донесъл по един калпак пари и си заръчал старо вино. Екнали песни, писнала пак дядовата Златанова гайда, затреперали прозорците от ръченица. Три дни и три нощи се веселили мъжете. Жените нижели гердани. А циганите натоварили по едно магаре със злато, хукнали да бягат, бягали донякъде и пак се върнали, защото им се видяло малко награбеното.

Но не щеш ли, задухал на четвъртия ден горещ вятър, сякаш идел

от някаква грамадна пещ и попарил свежата зеленина. Всичките чешми за един ден спрели. Гераните пресъхнали. Реката изтекла и коритото ѝ се напукало. Нивите повехнали. Шумата на дърветата изгоряла. Жално замучал добитъкът от жажда. Жельовите бъчви се изпразнили. Пари много, с лопата да ги ринеш, ама вода нямало нито капчица. Започнали ръжовчани да копаят нори герани. Копали, копали, земята продънили – вода не могли да стигнат. Уплашили се здравата. Сърцата им взели да се късат от жалост, като гледали и слушали как децата реват и добичетата мучат от жажда, как хлябът им по нивите гори. Жълтиците хубави, ама не се ядат.

На петия ден свети Петър пак слязъл в Ръжево на пазар. Хукнало мало и голямо при светията. Паднали ръжовчани в краката му, почнали да му целуват ботушите. Дядо Златан се изправил пред него.

– Свети Петре, каква стана тя? Изгоряхме, отидохме. Погуби ни нашата лакомия за злато. молим ти се, помогни ни!

– Нали ви помогнах. Злато искахте, злато ви падна от небето. Какво искате още?

– Ох, не щеме вече злато.

– Ами какво искате?

– Искаме да рукне дъжд, па ако ще да стопи всичките жълтици. Помен да не остави от тях.

Заплакало селото. Станало жално на свети Петра за ръжовските боляри. Той носел добро сърце и се врекъл втори път. На другия ден завалял хубав едър летен дъжд. Звъннал. Запели капчуците. Наизскачали ръжовчани, протегнали шъпи. В шъпите падали големи хладни капки – истинските жълтици.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:

Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9085>]